

ዳኞች፡- ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፊሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፡- 1. የሴፍ ሀይሉ ጠቅላላ ንግድ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ጠበቃ አቶ መላኩ ወልደማሪያም- ቀረቡ

2. አቶ የሴፍ ሃይሉ - ጠበቃ አቶ መላኩ ወልደማሪያም - ቀረቡ

ተጠሪ፡- የፌዴራል ዓቃቤ ህግ ዓቃቤ ሕግ አቶ ሲሳይ ተድላ - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካቾች የፌዴራል ክፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የወንጀል ይግባኝ ችሎት የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው። ጉዳዩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል የክፍተኛ ፍርድ ቤት ነው። የክርክሩ መነሻ ተጠሪ አመልካቾች የወንጀል ህግ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 15 የአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 26 ንዑስ አንቀጽ 2/ሀ/ እና አንቀጽ 41 ንዑስ አንቀጽ 1ን በመተላለፍ አምድሁን ጠቅላላ ንግድ ኃላፊነቱ የግል ማህበር ብቸኛ አስመጭና አከፋፋይ የሆነበትንና ኮሪያ አገር ያለው ኦርዮን ኮርፖሬሽን የንግድ ድርጅት የሚጠቀምበትን “ORIQN” የሚል የንግድ ምልክት ያለበትን 639 ካርቶን ማስቲካዎች በአዲስ ከተማ ክፍለ ከተማ ቀበሌ 16/17 የቤት ቁጥር 479 አካማችቶ የተገኘ በመሆኑ ህጋዊ ጥበቃ የተሰጠውን የንግድ ምልክት በማስመሰል ተጠቃሚውን ለማሳሳት የሚናችል ዕቃ የመያዝና የመሸጥ ወንጀል ፈጽመዋል በማለት ያቀረበው ክስ ነው።

አመልካቾች የወንጀል ተግባር አልፈፀምንም በማለት በመከራከራቸው ተጠሪ “ORION” የሚለው የንግድ ምልክት በኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ጽ/ቤት የተመዘገበ መሆኑና አምድሁን ጠቅላላ ንግድ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር ብቸኛ አስመጭና አከፋፋይ መሆኑንና አመልካቾች ይዘው የተገኙት ማስቲካ “ORION” ከሚለው ማስቲካ ጋር ተመሳሳይነት ያለው መሆኑን ያስረዱልኛል በማለት የጽሑፍና የሰው ማስረጃ አቅርቧል። አመልካቾች የመከላከያ ማስረጃ እንዲያቀርብ ፍርድ ቤቱ ብይን ሰጥቶ አመልካቾች ORIQN የሚለው ማስቲካ ህብረተሰቡ ለይቶ የሚያውቀውና መሳሳትና መሳከር የማይፈጥር መሆኑን ያስረዱልናል በማለት የሰው ምስክሮች አቅርበው አስመስክረዋል እንደዚሁም ማስቲካውን ከቻይና አገር በባንክ በኩል በተከፈተ ሌተር ኦፎ

ክሬዲት ዋጋ ከፍለው ማስገባታቸውና የጉምሩክ ቀረጥና ፎርማሊቲ አሟልተው ወደ አገር ውስጥ ያስገቡ መሆኑን ያሳያሉ ያሉቸውን የሰነድ ማስረጃዎችን በመከላከያ ማስረጃነት አቅርበዋል። የሥር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ማስረጃ ከመረመረና ከመከፋ በኋላ አመልካቾች በአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 41 ንጉስ አንቀጽ 1ን በመተላለፍ ህጋዊ ጥበቃ ባለው የንግድ ምልክት ላይ ወንጀል የፈፀሙናቸው በማለት የጥፋተኝነት ውሳኔ ሰጥቷል። የሥር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን የቅጣት አስተያየት ከሰማ በኋላ አንደኛ አመልካች በብር 15,000 /አስራ አምስት ሺህ ብር/ መቀጮ እንዲቀጣ ወስኗል። ሁለተኛው አመልካች በአምስት ዓመት ጽኑ እስራት እንዲቀጣ የወሰነ ሲሆን አመልካቾች ይዘው የተገኙት 639 ካርቶን ማስቲካና 23,000 ፖኬት ማስቲካ ወደ ገበያ እንዳይሰራጩ ይወገዱ በማለት ውሳኔ ሰጥቷል።

አመልካቾች በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አቅርበዋል። ይግባኝ ሰሚው ችሎት የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ የከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጠውን የጥፋተኝነት ውሳኔ አጽንቶታል። አመልካቾች ሰኔ 7 ቀን 2003 ዓ.ም በባፈው የሰበር አቤቱታ የንግድ ምልክቱ አላግባብ ጥቅም ላይ ውሎበታል የተባለው ድርጅትና በአገር ውስጥ ያለው ብቸኛ አከፋፋይ “ORION” የሚለውን የንግድ ምልክት በኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ጽ/ቤት ያስመዘገቡት አዋጅ ቁጥር 501/98 ከመውጣቱ በፊት ነው። ይህንን የንግድ ምልክት አዋጅ ቁጥር 501/98 ወጥቶ ሥራ ላይ ከዋለ በኋላ በአዋጅ አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 በሚደነገገው መሠረት ከአሥራ ስምንት ወራት ውስጥ አላስመዘገቡም። የግል ተበዳይ በአዋጅ በተደነገገው መሠረት ሳያስመዘገቡ ለአራት ዓመት ያህል ከቆዩ በኋላ ህጋዊ ጥበቃ የተሰጠው የንግድ ምልክታችንን አላግባብ ተጠቅመዋል በማለት ክስ ለማቅረብ የሚችሉበት ሁኔታ የለው። ስለሆነም “ORION” የሚለው የንግድ ምልክት አዋጅ ቁጥር 501/98 ከመውጣቱ በፊት መመዘገቡ የአዋጁን አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1፣ አንቀጽ 48 እና አንቀጽ 29 አንቀጽ 2 መሥሪርት የሚያሟላና ሶስተኛ ወገኖች በሃላፊነት የማያስጠይቅና ውጤት የሌለው ሆኖ እያለ በወንጀል ጥፋተኛ ተብለን መቀጣታችን መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው። በሌላ በኩል አመልካቾች ለማጭበርበርና ተጠቃሚውን ለማሳሳት ሆነ ብለንና አስበን የፈፀምነው ተግባር የለም። ስለዚህ ማስቲካ ከቻይና አገር በማስገባታችን በወንጀል የሚያስጠይቀን አይደለም እንጂ በወንጀል የምንጠየቅ ከሆነም በቸልተኝነት መሆን ሲገባው ሆነ ብለንና አስበን እንደፈፀምን ተቆጥሮ ጥፋተኛ ተብለን መቀጣታችን መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልን በማለት አመልክተዋል።

ተጠሪ ሐምሌ 15 ቀን 2003 ዓ.ም በሰጠው መልስ ORION የሚለው የንግድ ምልክት የተመዘገበና ህጋዊ ጥበቃ የተሰጠው መሆኑን በአዋጅ ቁጥር 320/95 ሥልጣን የተሰጠው የኢትዮጵያ አእምሯዊ ንብረት ጽ/ቤት በጽሑፍ አረጋግጧል። አመልካቾች ተጠቃሚውን የሚያሳስትና የማይሳክር እንደዚሁም በአገር ውስጥ የተመዘገበና ህጋዊ ጥበቃ የሌለው QRIQN የሚል የንግድ ምልክት የለው ማስቲካ በአገር ውስጥ ሚያሰራው ተገኝተዋል። አመልካቾች QRIQN የሚለውን ማስቲካ ከቻይና አገር በባንክ በተከፈተ ሌተር ኦፎ ክሬዲት የውጭ ምንዛሬ ተፈቅዶላቸው ከፍለው ማስመጣታቸውና ማስቲካውን የጉምሩክ ቀረጥና ፎርማሊቲ አሟልተው ወደ አገር ውስጥ ማስገባታቸው አድራጎታቸው ወንጀል መሆኑን የሚያስቀረው ባለመሆኑ የአመልካቾች ክርክር የህግ መሠረት የለውም። የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የለበትም በማለት መልስ ሰጥቷል።

ከሥር የክርክሩ አመጣጥና በሰበር የቀረበው የጽሑፍ ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት አመልካቾች በአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 42 ንዑስ

አንቀጽ 1ን በመተላለፍ ህጋዊ ጥበቃ በተሰጠው የንግድ ምልክት ላይ ወንጀል የፈፀሙ ጥፋተኛ ናቸው በማለት የሰጡት የጥፋተኝነት እና የቅጣት ውሣኔ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም የሚለውን ጭብጥ በመያዝ ጉዳዩን መርምረናል። ከላይ የተያዘውን ጭብጥ ለመወሰን አንደኛ አመልካችና ሁለተኛ አመልካች በወንጀል ተጠያቂ የሚሆኑባቸው የወንጀል ህግ መርሆዎች የየራሳቸው ልዩ ባህሪያት ያላቸው በመሆኑ በዚህ አንጻር ጉዳዩን ማየቱ አስፈላጊ ሆኖ አግኝተነዋል።

1. አንደኛ አመልካች የንግድ ድርጅት ሲሆን ሁለተኛ አመልካች የተፈጥሮ ሰው ነው። አዋጅ ቁጥር 501/98 በህግ ወለድ ሰዎች ላይ የወንጀል ሀላፊነትና ተጠያቂነትን የሚደነግግ የህግ ማዕቀፍ ነው ወይስ አይደለም? የሚለው ነጥብ አከራካሪ በመሆኑ በመጀመሪያ የከፍተኛው ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት በሁለተኛው አመልካች ላይ የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ተገቢነትን ማየቱ አስፈላጊ ሆኖ አግኝተነዋል። አንድ ሰው ወንጀል ፈጽሟል ተብሎ ተጠያቂ የሚሆነው የግዙፍ ተግባር የህግና የሃሳብ ሁኔታ ተሟልተው ሲገኙ እንደሆነ በኢ.ፌ.ዴ.ሪ የወንጀል ህግ አንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ 2 ይደነግጋል። ሁለተኛ አመልካች የተከሰሱትና ጥፋተኛ የተባሉት በአዋጅ ቁጥር 501/98 ህጋዊ እውቅናና ጥበቃ የተሰጠውን የንግድ ምልክት የሚጎዳ ተጠቃሚውን የሚያሳስትና የሚያሳክር ተግባር ሆኖ ብለውና አስበው ፈጽመዋል ተብለው እንደሆነ ከሥር ፍርድ ቤት ውሣኔ ተገንዝበናል። ሁለተኛውን አመልካች በአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 41 ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌን በመተላለፍ በወንጀል ተጠያቂ ለማድረግ በመጀመሪያ “ORIQN” የሚል የንግድ ምልክት ያላቸውንና በኮሪያ አገር የሚመረቱ ምርቶች ብቸኛ አስመጫ ነኝ የሚለው “አምደሁን ጠቅላላ ንግድ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር “ORION” የሚለው የንግድ ምልክት የአዋጅ ቁጥር 501/98 ህጋዊ ጥበቃና እውቅና ለማግኘት የሚያስችለውን የህግ ሁኔታ /ህጋዊ መስፈርት/ የሚላ ለመሆኑ ተጠሪ በቂ ማስረጃ በማቅረብ የማስረዳት ግዴታና ሃላፊነቱን ተወጥቷል ወይስ አልተወጣም የሚለውን ነጥብ ማየት አስፈላጊ ነው።

ይህንን ነጥብ ለማጣራት የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትን መዝገብ አስቀርበናል። የኢትዮጵያ አስምሯዊ ንብረት ጽ/ቤት ከባፈው የሰነድ ማስረጃ እንደተረዳነው ጽ/ቤቱ ORION የሚለውን የንግድ ምልክት ለመመዝገብ የቀረበውን አቤቱታ በአዲስ ዘመንና በሄራልድ ጋዜጣ አውጥቶ ተቃዋሚ ባለመቅረቡ የንግድ ምልክቱን መጋቢት 12 ቀን 1998 ዓ.ም በመመዝገብ የምዝገባ ሰርተፊኬት ሰጥቷል። ጽ/ቤቱ በሰጠው የምዝገባ ሰርተፊኬት የንግድ ምልክቱ እስከ መጋቢት 11 ቀን 2004 ዓ.ም ህጋዊ ጥበቃ እንደሚኖረው የሚገልጽ ቢሆንም ORION የሚለው የንግድ ምልክት ከተመዘገበ በኋላ አዋጅ ቁጥር 501/98ን ህግ አውጭው በማወጅ፣ አዋጁ ከሰኔ 30 ቀን 1998 ዓ.ም ጀምሮ ሥራ ላይ ውሏል። በአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት የተቀመጡ የንግድ ምልክቶች ይህ አዋጅ ከወጣበት ጊዜ ጀምሮ በአስራ አምስት ወራት ጊዜ ውስጥ መመዘገብ ይኖርባቸዋል በሚል መንገድ በመደንገድ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት የንግድ ምልክት ለኢትዮጵያ አስምሯዊ ንብረት ጽ/ቤት አቅርበው በማስመዝገብ የባለሃብትነት ሰርተፊኬት አግኝተው የነበሩ ሰዎች አዋጁ ወጥቶ ሥራ ላይ ከዋለበት ቀን ጀምሮ ባሉት አሥራ አምስት ወራት የማስመዝገብ ግዴታና ሃላፊነት እንዳለባቸው ይደነግጋል።

ይህ የአዋጁ ድንጋጌ ፈቃጅነት ያለው የህግ ድንጋጌ ያለመሆኑን ከድንጋጌው አቀራረጽ፣ መንፈስና ዓላማ ለመገንዘብ ይቻላል። በተለይም የአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ የእንግሊዘኛው ቅጅ “Trade marks deposited before the entry into force of this proclamation shall be submitted for registration with in eighteen month beginning from the entry in to force of this proclamation” በሚል መንገድ የተቀረፀና የተደነገገ

መሆኑን ለመገንዘብ ይቻላል። አዋጅ ቁጥር 501/98 ከመውጣቱ በፊት የንግድ ምልክት ያስመዘገበ ማናቸውም ሰው ህግ አውጭው በአዋጁ የሰጠውን ጥበቃና ከሌላ ለማግኘትና አዋጁን መሠረት በማድረግ የመብት ጥያቄ ለማቅረብ በመጀመሪያ ህግ አውጭው በአዋጅ ቁጥር 501/98 የደነገጋቸውን አስገዳጅ የህግ ድንጋጌዎች በመፈጸም ህጋዊ ሁኔታዎችን አሟልተው መገኘት አለባቸው። ህግ አውጭው በአዋጅ ቁጥር 501/98 አስገዳጅነት ባለው ሁኔታ የደነገጋቸው ድንጋጌዎች በአዋጁ መሠረት መብታቸው እንዲከበርላቸው የሚጠይቁ የህግ ወይም የተፈጥሮ ሰዎች ብቻ ሳይሆን አዋጁን የማስፈጸም ሥልጣንና ሀላፊነት በተሰጠው የመንግስት አካል ማለትም የኢትዮጵያ አእምሮጭ ንብረት ጽ/ቤት ላይ ገዥነትና አስገዳጅነት ያላቸው ናቸው። ይኸም በመሆኑ የአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ ጽ/ቤቱ ለግል ተበዳይ ለስድስት ዓመት ህጋዊ ጥበቃ እንዳለው በመግለጽ አዋጁ ከመውጣቱ በፊት ሠቶት በነበረው የምዝገባ ሠርተፍኬት ላይ የበላይነትና ገዥነት ያለውና የግል ተበዳይ የንግድ ምልክቱን አዋጁ ወጥቶ ሥራ ላይ ከዋለ በኋላ በአሥራ ስምንት ወራት ውስጥ እንደገና እንዲያስመዘገብ የሚያስገድድ ድንጋጌ ነው።

በያዘው ጉዳይ ተጠሪ የግል ተበዳይ የንግድ ምልክቱን አዋጅ ቁጥር 501/98 ከመውጣቱ በፊት ከኢትዮጵያ አእምሮጭ ንብረት ጽ/ቤት ከመጋቢት 12 ቀን 1998 ዓ.ም እስከ መጋቢት 11 ቀን 2004 ዓ.ም የሚያገለግል የምዝገባ ሰርተፍኬት ተሰጥቶት የነበረ መሆኑን የሚያስረዱ የሰነድ ማስረጃዎች አቅርቧል። ከዚህ ውጭ ተጠሪ በአዋጅ ቁጥር 501/98 ህጋዊ ጥበቃና ከሌላ ለማግኘት ህግ አውጭው በአዋጁ አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን አስገዳጅ መሥፈርት ያሟላና በአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 45 እና አንቀጽ 16 የተደነገጉትን ህጋዊ ሥርዓቶች በማሟላት በአስራ ስምንት ወራት ውስጥ የተመዘገበ መሆኑን የሚያስረዳ ማስረጃ አላቀረበም። ይኸም በመሆኑ የግል ተበዳይ አምዱሁን ጠቅላላ ንግድ ሃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር በኢትዮጵያ ግዛት ብቸኛ አስመጫና አከፋፋይ ነኝ የሚለው “ORION” የሚለው የንግድ ምልክት በአዋጅ ቁጥር 501/98 ህጋዊ ጥበቃና ከሌላ ለማግኘት ህጋዊ ሁኔታዎችን ያሟላ መሆኑን ተጠሪ በበቂ ማስረጃ አላረጋገጠም። ሁለተኛውን አመልካች በወንጀል ተጠያቂ ለማድረግ አስፈላጊ የሆነው ህጋዊ ሁኔታ ማለትም ከአዋጅ ቁጥር 502/98 በፊት የነበረው ምዝገባና ሠርተፍኬት አዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 በአስገዳጅነት በደነገገው የጊዜ ገደብ ማለትም አዋጁ ወጥቶ ሥራ ላይ መዋል ከጀመረበት ቀን አንስቶ በአስራ ስምንት ወራት ውስጥ የንግድ ምልክቱን ያስመዘገበ መሆኑ በበቂ ማስረጃ ባልተረጋገጠበት ሁኔታ ሶስተኛ ወገኖችን በአዋጅ ቁጥር 501/98 ለንግድ ምልክቱ የተሰጠውን ህጋዊ እውቅና እና ጥበቃ በመተላለፍ የወንጀል ድርጊት ፈጽመዋል ብሎ ለመክሰስም ሆነ በወንጀል ጥፋተኛ ብሎ ለመቅጣት አይቻልም። በመሆኑም ሁለተኛ አመልካች በወንጀል ህግ አንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ 2 በሚደነገገውና ወንጀል ለማቋቋም አስፈላጊ በመሆናቸው ከሚዘረዘራቸው አስፈላጊ ጉዳዮች ሁለተኛ አመልካች በአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን አስገዳጅ መስፈርት ያሟላና ህጋዊ ጥበቃ የተሰጠው የንግድ ምልክትን የሚጥስ ግዙፍ ተግባር የፈጸመ መሆኑን ተጠሪ የማስረዳት ሽክሙን ሳይወጣ የግል ተበዳይ አዋጅ ቁጥር 501/98 ከመውጣቱ በፊት የንግድ ምልክቱ መመዘገቡን ብቻ በመመልከት የዙኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ በዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 1 የተደነገገውን አስገዳጅ መስፈርት ያሟላና ህጋዊ ጥበቃ የተሰጠውን የንግድ ምልክት የሚጥስ ግዙፍ ተግባር የፈጸመ መሆኑን ተጠሪ የማስረዳት ሽክሙን ሳይወጣ የግል ተበዳይ አዋጅ ቁጥር 501/98 ከመውጣቱ በፊት የንግድ ምልክቱ መመዘገቡን ብቻ በመመልከት የዙኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ የአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 አስገዳጅ

የህግ ድንጋጌ የወንጀል ህጉ አንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ 2 እና የወንጀል ህግ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 2ን የሚጥስና መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

2. የአንደኛው አመልካች የወንጀል ተጠያቂነት ሁለተኛው ፓራግራፍ ከተዘረዘሩት ድንጋጌዎች ለመገንዘብ ይቻላል። በያዘነው ጉዳይ የአንደኛው አመልካች ሥራ አስኪያጅ የሆኑት ሁለተኛ አመልካች በአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን አስገዳጅ መስፈርት በማሟላት የተመዘገበ “የንግድ ምልክት”ን የሚገዛ የወንጀል ተግባር የፈፀመ መሆኑን ተጠሪ የማስረዳት ግዴታውን ያልተወጣ መሆኑን ይኸ ሰበር ችሎት አረጋግጧል። ይኸም በመሆኑ አንደኛ አመልካች በወንጀል በሃላፊነት የሚያስጠይቅ ተግባር ፈጽሟል ከሚል መደምደሚያ ላይ ለመድረስ በወንጀል ህግ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 1 ሁለተኛው ፓራግራፍ የተደነገገውን ሁኔታ የማያሟላ በመሆኑ በአንደኛ አመልካች ላይ የተሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ ቀሪ የሚሆን እንደሆነ ከወንጀል ህግ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 1 ሁለተኛው ፓራግራፍ መሠረታዊ ይዘት መንፈስና ዓላማ ለመገንዘብ ይቻላል።

ከላይ የገለጸነው ምክንያት እንደተጠበቀ ሆኖ የዞኑ ክፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በአንደኛ አመልካች ላይ አዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 41 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን በመተላለፍ የወንጀል ድርጊት ፈጽሟል በማለት የወሰኑት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ የሚያስነሳው የህግ ጥያቄ አለ። ይኸውም የህግ ሰውነት የተሰጠው ድርጅት በሁሉም የወንጀል ድርጊቶች ተጠያቂና ሀላፊ እንደሚሆን የወንጀል ህግ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 1 “በህግ ሰውነት የተሰጠው ድርጅት የመንግስት አስተዳደር አካላትን ሳይጨምር በህግ በግልጽ በተደነገገ ጊዜ በዋና ወንጀል አድራጊነት፣ አነሳሽነት ወይም በአባሪነት በወንጀል ሊቀጣ ይችላል” የማለት የህግ ሰውነት የተሰጠው ድርጅት በወንጀል ተጠያቂ የሚሆነው ይህንን የሚደነገግ ግልጽ የህግ ድንጋጌ በሚኖርበት ጊዜ ብቻ እንደሆነ ገዥነት ያለውን መርህ በግልጽ ያስቀመጠ በመሆኑ ነው።

ህግ አውጭው በወንጀል ህጉ ወይም በሌሎች የህግ ማዕቀፎች ለምሳሌ በወንጀል ህጉና በተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ በወንጀልነት የተፈረጀው አድራጎት የህግ ሰውነት በተሰጠው ድርጅት የተፈፀመ ሲሆን የህግ ሰውነት የተሰጠው ድርጅት በወንጀል የሚጠየቅ ስለመሆኑ በግልጽ የሚደነገግ ድንጋጌ በማወጅ ህግ ወለድ ሰዎች በወንጀል ተጠያቂና ሀላፊ የሚሆኑበትን ሥርዓት እንደሚዘረጋ አግባብነት ያላቸውን የህግ ማዕቀፎች ይዘትና አቀራረጽ በማየት ለመረዳት ይቻላል። በያዘነው ጉዳይ በአዋጅ ቁጥር 501/98 የተደነገገውን የተላለፈ የንግድ ህግ ሰውነት ያላቸው ድርጅቶች የወንጀል ተጠያቂና ሀላፊ የሚሆኑ መሆኑን የሚደነገግ ግልጽ የህግ ድንጋጌ የለም። ተጠሪ የአዋጅ ቁጥር 501/98 አንቀጽ 41 ንዑስ አንቀጽ 1 “ማንኛውም ሰው” የሚለው አገላለጽ የተፈጥሮ ሰውና የህግ ሰውነት ያላቸውን ድርጅቶች የሚያካትት ስለሆነ አንደኛ አመልካች በወንጀል መጠየቁ ተገቢነው በማለት ያቀረበው ክርክር በወንጀል ህግ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገውን መሠረታዊ መርህ ያላገናዘበ ሆኖ አግኝተነዋል።

በአጠቃላይ አንደኛ አመልካች ላይ የሥር ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ የወንጀል ህግ አንቀጽ 34 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረታዊ መርህን የሚጥስና መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

ከላይ በዝርዝር በገለጽናቸው የህግ ምክንያቶች የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በአመልካቾች ላይ የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በአመልካቾች ላይ የሰጡት የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ በወንጀልኛ መቅጫ ሥነ ሥርዓት ሕግ ቁጥር 195 ንዑስ አንቀጽ 2/ለ/1 መሠረት ሙሉ በሙሉ ተሸሯል።
2. ሁለተኛ አመልካች ከተከሰሰበት ወንጀል በነፃ የተሰናበተ በመሆኑ ከእስር እንዲለቀቀ ለማረሚያ ቤት ይፃፍ።
3. አንደኛ አመልካችና ሁለተኛ አመልካች የወንጀል ሃላፊነትና ተጠያቂነት የሌለባቸው በመሆኑ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትና ይግባኝ ሰሚው ችሎት አንደኛ አመልካች ከቻይና አገር ያስገባው 639 ካርቶንና 23,000 ፓኬት QRION የሚል የንግድ ምልክት ያለው ማስቲካ እንዲወገድ የሰጠው ትዕዛዝ ተሸሯል።
4. በፍርድ ቤት ትዕዛዝ የተያዘውና አመልካቾች ከቻይና አገር ያስገቡት ማስቲካ እንዲለቀቅ ወስነናል።
5. ይኸ ውሳኔ መብቱ ተጥሷል የሚል ወገን ህጋዊ ሁኔታዎችን በማሟላት ህጋዊ ጥበቃና ከሌላ እንዲሰጠው ጥያቄ ከማቅረብ የሚገደብ አይደለም በማለት ወስነናል።
6. በትውስት የመጣው መዝገብ ይመለስ ነው።
መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።